

Warszawa, 11 lipca 2025 r.

Szanowny Pani Minister Czesław Siekierski,

Szanowny Panie Ministrze,

W kontekście zbliżającego się **posiedzenia Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniu 14 lipca 2025 r.**, na którym omawiane będą priorytety dotyczące unijnej i krajowych strategii dywersyfikacji białka oraz przyszłości europejskiego rolnictwa, apelujemy o zdecydowane zaangażowanie Polski w europejską debatę na temat nowoczesnych kierunków rozwoju sektora rolno-spożywczego.

Szczególne znaczenie ma w tym kontekście dywersyfikacja źródeł białka oraz budowa odpornego, suwerennego systemu produkcji żywności, opartego na roślinnych źródłach białka przeznaczonych do bezpośredniego spożycia przez ludzi.

Przykładem takiej polityki jest **Dania, aktualnie rozpoczynająca Prezydencję w Radzie UE**, która od kilku lat wdraża ambitną strategię rozwoju sektora roślinnego, inwestując w badania, rozwój i infrastrukturę produkcji białek roślinnych oraz tworząc ramy prawne i finansowe wspierające innowacyjność sektora spożywczego. Dania wdraża dokument znany jako „**Action Plan for Plant-Based Foods**” (*Handlingsplan for plantebaserede fødevarer*), który został opublikowany 13 października 2023 r. i stanowi pierwszy na świecie rządowy plan działania mający na celu promowanie diety roślinnej, zarówno po stronie podaży, jak i popytu.

Konsekwentnie podkreślamy, że aby transformacja żywnościowa była skuteczna, konieczne jest **prowadzenie prac międzyresortowych**, angażujących nie tylko Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, ale także Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Finansów oraz Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo żywnościowe i zdrowe wybory konsumenckie nie może spoczywać wyłącznie na osobach konsumenckich. Potrzebna jest **spójna polityka publiczna**, która kształtuje **zdrowe i zrównoważone środowisko zakupowe** oraz **dostępność zdrowej żywności dla wszystkich grup społecznych**, niezależnie od dochodów i miejsca zamieszkania.

Działania te powinny obejmować m.in.:

- **politykę edukacyjną**, w tym wdrożenie postulatów kampanii **Roślinna Szkoła**, zakładającej wprowadzenie roślinnych opcji w szkolnych stołówkach oraz edukację żywieniową w duchu zdrowia publicznego i ochrony środowiska, a także wdrażanie zobowiązań wynikających z Karty Bezpieczna Żywność, w zakresie promowania zrównoważonych i zdrowych nawyków żywieniowych w instytucjach publicznych
- **regulacje dotyczące reklamy i promocji**, ograniczające promowanie produktów zwierzęcych i wspierające promocję roślinnych źródeł białka zgodnych z zaleceniami dietetycznymi i środowiskowymi¹;
- **wpływanie na politykę handlową sieci detalicznych**, które poprzez układ asortymentu, strategię cenową oraz promocje w dużej mierze kształtują wybory konsumentów i konsumentek. Należy wspierać takie środowisko zakupowe, w którym produkty roślinne są widoczne, dostępne cenowo i atrakcyjne dla konsumentów i konsumentek;
- **instrumenty finansowe**, takie jak obniżenie stawek VAT na żywność roślinną, dotacje dla lokalnych producentów czy wspieranie innowacji i rozwoju infrastruktury produkcji oraz przetwórstwa białek roślinnych;
- **publiczne zamówienia żywnościowe**, które powinny być wykorzystywane jako narzędzie do kształtowania rynku – zamówienia w placówkach publicznych powinny promować zdrowe i zrównoważone produkty roślinne;
- **regulacje dot. wyżywienia zbiorowego**, które muszą promować zdrową, niskoprzetworzoną, sezonową żywność roślinną w placówkach oświatowych w całej Polsce.

Bez działań po stronie popytowej nie uda się osiągnąć prawdziwej zmiany modelu żywnościowego – polscy rolnicy potrzebują pewności, że produkty roślinne znajdą nabywców, a konsumenci i konsumentki, że zdrowe wybory są łatwo dostępne i przystępne cenowo.

¹ Zalecenia dotyczące spożycia tłuszczów i błonnika:

<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/1461> (Scientific Opinion on Dietary Reference Values for fats)
<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/1462> (Dietary Reference Values for carbohydrates and dietary fibre), WHO <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/healthy-diet>, <https://ncez.pzh.gov.pl/porady-ekspertow/aktualizacja-piramidy-zdrowego-zywienia-i-aktywnosci-fizycznej/>

Apelujemy o:

1. **Pilne opracowanie i wdrożenie Polskiej Strategii dla Bezpiecznej Żywności**, w której dywersyfikacja źródeł białka roślinnego będzie jednym z priorytetów.
2. **Zwiększenie inwestycji w badania i rozwój (R&D)** w zakresie innowacyjnych źródeł białka oraz przetwórstwa roślinnego.
3. **Tworzenie warunków rynkowych sprzyjających rozwojowi sektora roślinnego**, m.in. poprzez wsparcie dla lokalnych producentów, rolników i przedsiębiorców.
4. **Połączenie transformacji białkowej z poprawą dobrostanu zwierząt**, unikając rozwiązań pogłębiających problemy przemysłowej hodowli.
5. **Zastosowanie zasady ostrożności w kontekście wykorzystania owadów jako źródła żywności i paszy**, z uwagi na ryzyka związane ze środowiskiem, zdrowiem i kwestiami etycznymi.

Polska ma potencjał, by – wzorem Danii – stać się liderem zrównoważonej transformacji żywnościowej w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. Wymaga to jednak wspólnego wysiłku wielu resortów oraz partnerskiej współpracy z organizacjami społecznymi, środowiskiem naukowym i branżą spożywczą.